

Ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjät
ja oppilaitokset

AJANKOHTAISTA AMMATILISESSA KOULUTUKSESSA SYKSYLLÄ 2008

1. TUTKINNOT JA TUTKINTOJEN PERUSTEET UUDISTUVAT

Kaikkien ammatillisten perustutkintojen perusteet (opetussuunnitelman ja näyttötutkintojen perusteet) sekä maahanmuuttajien valmistavan koulutuksen, vammaisten opiskelijoiden valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen perusteet, talouskouluopetuksen perusteet sekä ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen perusteet uudistetaan vaiheittain siten, että ne voidaan ottaa käyttöön viimeistään 1.8.2010.

Tutkintorakennetta tarkistetaan ottaen huomioon työelämän osaamistarpeiden muutokset. OPM:n asetus ammatillisista perustutkinnoista (469/2008) sisältää tutkinnot alkaen 1.8.2009. Lokakuussa 2008 on tulossa OPM:n asetus ammatillisista perustutkinnoista 1.8.2010 alkaen.

Tutkinnon perusteet (opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet) uudistetaan ja otetaan käyttöön seuraavan aikataulun mukaan.

1.8.2008 otettiin käyttöön seuraavat uudistetut perusteet:

Rakennusalan perustutkinto, 3 koulutusohjelmaa

Metsäalan perustutkinto, 3 koulutusohjelmaa

Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus

Tutkintokokeilujen perusteella tutkinnon perusteiden hyväksymisen jälkeen rakennusalan perustutkintoon on uutena tulossa kivialan koulutusohjelma vuonna 2009 ja metsäalan perustutkintoon uutena metsäenergian tuotannon koulutusohjelma vuonna 2009. (OPM:n asetus 469/2008)

1.8.2009 otetaan käyttöön seuraavat uudistetut perusteet:

Autoalan perustutkinto, 6 koulutusohjelmaa

Elintarvikealan perustutkinto, 4 koulutusohjelmaa

Kello- ja mikromekaniikan perustutkinto, 2 koulutusohjelmaa

Laboratorioalan perustutkinto, 1 koulutusohjelma

Logistiikan perustutkinto, 3 koulutusohjelmaa

Sähköalan perustutkinto, 1 koulutusohjelma

Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto, 1 koulutusohjelma

Tekstiili- ja vaatetusalan perustutkinto, 4 koulutusohjelmaa

Kaivosalan perustutkinto, 1 koulutusohjelma

Maatalousalan perustutkinto, 4 koulutusohjelmaa

Hevostalouden perustutkinto, 1 koulutusohjelma

Luonto- ja ympäristöalan perustutkinto, 3 koulutusohjelmaa

Käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinto, 2 koulutusohjelmaa

Liiketalouden perustutkinto, 3 koulutusohjelmaa

Matkailualan perustutkinto, 2 koulutusohjelmaa

Hiusalan perustutkinto, 1 koulutusohjelma
 Kauneudenhoitoalan perustutkinto, 2 koulutusohjelmaa
 Lapsi- ja perhetyön perustutkinto, 1 koulutusohjelma
 Nuoriso- ja vapaa- ajanohjauksen perustutkinto, 1 koulutusohjelma
 Veneenrakennuksen perustutkinto, 1 koulutusohjelma
 Verhoilu- ja sisustusalan perustutkinto, 2 koulutusohjelmaa

1.8.2009 käyttöön otettavista perusteista päätetään joulukuussa 2008 ja sen jälkeen ne toimitetaan saataville sähköisesti sekä pdf - että word- muodossa. Painettuna ne ilmestyvät alkuvuodesta 2009. Tiedotustilaisuudet uusista perusteista ovat marras-joulukuussa.

1.8.2010 otetaan käyttöön seuraavat perusteet:

Kuvallisen ilmaisun perustutkinto, 3 koulutusohjelmaa
 Musiikkialan perustutkinto, 3 koulutusohjelmaa
 Tanssialan perustutkinto, 1 koulutusohjelma
 Sirkusalan perustutkinto, 1 koulutusohjelma
 Audiovisuaalisen viestinnän perustutkinto, 1 koulutusohjelma
 Tietojenkäsittelyn perustutkinto, 2 koulutusohjelmaa
 Merenkulkualan perustutkinto, 4 koulutusohjelmaa
 Muovi- ja kumialan perustutkinto, 2 koulutusohjelmaa
 Prosessiteollisuuden perustutkinto, 5 koulutusohjelmaa (sisältää entiset paperiteollisuuden perustutkinto ja kemiantekniikan perustutkinto sekä puualan perustutkinnosta levyteollisuuden ja sahateollisuuden koulutusohjelmat)
 Lentokoneasennuksen perustutkinto, 2 koulutusohjelmaa
 Painoviestinnän perustutkinto, 2 koulutusohjelmaa
 Lennonjohdon perustutkinto, 1 koulutusohjelma
 Kone- ja metallialan perustutkinto, 3 koulutusohjelmaa
 Pintakäsittelyalan perustutkinto, 3 koulutusohjelmaa
 Talotekniikan perustutkinto, 3 koulutusohjelmaa
 Maanmittausalan perustutkinto, 1 koulutusohjelma
 Turvallisuusalan perustutkinto, 1 koulutusohjelma
 Suunnitteluassistentin perustutkinto, 1 koulutusohjelma
 Puualan perustutkinto, 1 koulutusohjelma- (teollisuuspuusepän koulutusohjelma)
 Puutarhatalouden perustutkinto, 3 koulutusohjelmaa
 Kalatalouden perustutkinto, 1 koulutusohjelma
 Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, 9 koulutusohjelmaa
 Hammastekniikan perustutkinto, 1 koulutusohjelma
 Lääkealan perustutkinto, 2 koulutusohjelmaa
 Liikunnanohjauksen perustutkinto, 1 koulutusohjelma
 Viittomakielisen ohjauksen perustutkinto, 1 koulutusohjelma
 Hotelli-, ravintola- ja catering-alan perustutkinto, 3 koulutusohjelmaa
 Kotityö- ja puhdistuspalvelujen perustutkinto, 2 koulutusohjelmaa
 Kiinteistöpalvelujen perustutkinto, 2 koulutusohjelma (sisältää entisen talotekniikan perustutkintoon kuuluneen kiinteistönhoidon ja uutena toimitilapalvelut)
 Vammaisten opiskelijoiden valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus ammatillisessa koulutuksessa – perusteet
 Kotitalousopetuksen perusteet
 Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen perusteet

Vuonna 2010 käyttöön otettavat perusteet tulevat lausunnolle viimeistään syyskuussa 2009 ja ne valmistuvat vuoden 2010 loppuun mennessä ensin sähköisinä pdf- ja word -muodossa ja myöhemmin julkaisuina.

Perusteiden keskeisimmät muutokset

Uudet tutkinnon perusteet (opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet) ovat yhteiset ammatilliselle peruskoulutukselle ja näyttötutkinnoille. Sähköisessä muodossa olevista tutkinnon perusteista voidaan ottaa erikseen ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijoita ja näyttötutkintojen suorittajia koskevat osat. Ammatilliset tutkinnon osat ja niiden ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit ovat yhteiset. Ammattiosaamisen osoittamistavoissa voi olla eroja. Perusteet sisältävät näytön perusteet, joten arvioinnin kohteita ja kriteereitä on täsmennetty. Tarkoituksena on, että koulutuksen järjestäjät voivat perusteiden pohjalta suoraan ilman uutta tavoitteiden ja arviointikriteerien määrittelyä laatia opetussuunnitelmansa keskittyen koulutuksen toteuttamis- ja arviointisuunnitelmiin ja siihen, miten eri tutkintojen ja tutkintojen osien ammattitaitovaatimukset ja tavoitteet saavutetaan ja osaaminen arvioidaan.

Ammatillisten perustutkintojen työelämävastaavuutta on edelleen vahvistettu. Tutkinnot muodostuvat työelämän toimintakokonaisuuksien mukaisista tutkinnon osista. Tutkintojen suorittamismahdollisuuksia on monipuolistettu. Tutkinto on mahdollista suorittaa työelämän edellyttämää ammattipätevyyttä tuottava tutkinnon osa kerrallaan, vaikka ensisijaisena tavoitteena on koko tutkinnon suorittaminen. Ammatillisen tutkintojärjestelmän joustavuutta on lisätty monipuolistamalla mahdollisuuksia valita ammatillisiin perustutkintoihin osia muista ammatillisista tutkinnoista (pt, at, eat jopa amk). Ammattiosaamisen syventäminen on mahdollista siten, että opiskelija voi yksilöllisesti sisällyttää tutkintoonsa tutkinnon peruslaajuutta enemmän tutkinnon osia. Ne voivat olla joko perusteissa määriteltyjä tai paikallisen työelämän tarpeiden pohjalta suunniteltuja. Joustavuus mahdollistaa opiskelijalle henkilökohtaisten opintopolkujen hyödyntämisen ja koulutuksen järjestäjälle mahdollisuuden vastata joustavasti alueellisen ja paikallisen työelämän tarpeisiin.

Kaikkiin tutkintoihin ammatillisiin tutkinnon osiin on sisällytetty yrittäjyysosaamista (vähintään 5 ov) sekä terveyttä, turvallisuutta ja toimintakykyä tukevia osioita. Ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien (yhteisten opintojen) tutkintokohtaistaminen täydentää ammatillisten tutkinnon osien tuottamaa osaamista. Elinikäisen oppimisen avaintaitojen määrittelyä on uudistettu ja ne on sisällytetty sekä ammatillisten että ammattitaitoa täydentävien tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksiin, tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Tutkintokohtaisten terveydentilavaatimusten kuvaukset ovat perusteiden liiteosassa. Ne on tarkoitettu ohjaamaan sekä tulevia opiskelijoita että valitsijoita. Opiskelijan oikeusturvan kannalta on perusteltua, että häntä ei valita sellaiseen koulutukseen, jonka mukaisissa tehtävissä hän ei terveydentilansa vuoksi voisi toimia. Terveydentilavaatimusten tehtävänä ei ole karsiminen vaan opiskelijan ohjaaminen tutkintoon ja alalle, jolla hän myös kykenee toimimaan. Valintojen yhteydessä opiskelijaa tulee ohjata toiselle alalle, jos kyseiseen tutkintoon opiskelulle on selkeitä terveydellisiä esteitä. Eri sairauksien osalta lääkäri arvioi, minkä asteisesta ongelmasta on kysymys ja mikä on hoitotasapaino. Opiskelijavalintaa tehtäessä on otettava huomioon ammatteihin ja työhön sisältyvät moninaiset tehtävät. On mahdollista, että saman tutkinnon sisällä voi olla tutkinnon osia, jotka edellyttävät erilaisia terveydentilavaatimuksia ja mahdollistavat täten opiskelijalle yksilöllisiä ratkaisuja koulutuksen suorittamiseen.

Tietoa perusteiden uudistamisesta on osoitteessa www.oph.fi>Opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteet> Ammatillisten perustutkintojen tarkistaminen.

Lisätietoja:

opetusneuvos, yksikön päällikkö Sirkka-Liisa Kärki, 040 348 7736 (sirkka-liisa.karki@oph.fi)
 opetusneuvos Elisabet Kinnunen, 040 348 7761 (elisabet.kinnunen@oph.fi)
 opetusneuvos Aira Rajamäki, 040 348 7737 (aira.rajamaki@oph.fi)
 alakohtaiset asiantuntijat tutkintokohtaisesti

2. OPISKELIJAN ARVIOINTIIN MUUTOKSIA

Opiskelijan arvioinnin arviointiasteikko muuttuu viisiportaisesta kolmiportaiseksi tyydyttävä (1), hyvä (2) ja kiitettävä (3) (VN: n asetus 488/2008).

1.8.2008 alkaen arviointiasteikon muutos koskee uudistettujen metsäalan perustutkinnon ja rakennusalan perustutkinnon perusteiden sekä maahanmuuttajakoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan aloittaneita opiskelijoita.

1.8.2009 alkaen arviointiasteikon muutos koskee kaikkia opiskelijoita sekä aiemmin aloittaneita ja aiempien perusteiden mukaan opiskelevia että uusien perusteiden mukaan opiskelevia. Asetuksen valmistelussa on lähdetty siitä, että siirtymäkausi on lyhyempi, kun kaikki siirtyvät uuteen asteikkoon yhtä aikaa, kuin jos vain uusien perusteiden mukaan opiskelevat vähitellen siirtyisivät. Koulutuksen järjestäjät voivat kuluvan lukuvuoden aikana päivittää opiskelijahallinto-ohjelmansa vastaamaan kolmiportaista arviointiasteikkoa. Lisäksi opiskelijoille tulee tiedottaa asiasta riittävän ajoissa.

Arviointiasteikon muutos merkitsee sitä, että aiemmin aloittaneiden arvosanat on muunnettava. Muuntotaulukko on uusissa perusteissa. Käytännössä muunto tarkoittaa sitä, että uusi tyydyttävä(1) vastaa entisiä arvosanoja tyydyttävä 2 ja 1, uusi hyvä (2) vastaa entisiä arvosanoja hyvä 4 ja 3 ja uusi kiitettävä (3) vastaa entistä arvosanaa kiitettävä 5.

Asetusmuutoksessa opiskelijoille annettavien todistusten allekirjoituksia on täsmennetty siten, että tutkintotodistuksen ja erotodistuksen antaa koulutuksen järjestäjä ja niihin sisältyvän näyttötodistusosan allekirjoittaa kummassakin tapauksessa toimielimen puheenjohtaja. Opiskelun aikana opiskelijan opintosuorituksista annettavan todistuksen antaa koulutuksen järjestäjä. Mikäli opiskelija suorittaa tai on aiemmin suorittanut ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon osia, ne merkitään tutkintotodistukseen merkinnällä hyväksyty.

Uudistuvissa perustutkinnon perusteissa opiskelijan arviointia on täsmennetty. Keskeisintä täsmennyksessä on oppimisen ja osaamisen arvioinnin erottaminen selkeästi toisistaan. Tämä koulutuksen järjestäjän tulee ottaa huomioon omissa arviointisuunnitelmissaan. Osaamisen arvioinnista tulevat arvosanat tutkintotodistukseen. Ammatillisten tutkinnon osien kohdalla on korostettu sitä, että ammattiosaamisen näytöt ovat keskeisin osaamisen arviointimenetelmä, jota muulla arviointilla täsmennetään.

Syksyn 2008 aikana täsmennetään tutkintotodistusmallia tarvittavin osin sekä valmistellaan muihin koulutuksen järjestäjän antamiin todistuksiin laadintaohjeet ja suositusmallit. Ne tulevat Opetushallituksen sivuille osoitteeseen www.oph.fi viimeistään vuoden 2009 alussa.

Lisätietoja: opetusneuvos Pirkko Laurila, 040 348 7775 (pirkko.laurila@oph.fi)

3. ÄIDINKIELEN PUHEVIESTINTÄTAITOJEN KOE (PUHVI) JA SEN JÄRJESTÄMINEN AMMATILLISTA PERUSKOULUTUSTA ANTAVISSA OPPILAITOKSISSA LUKUVUONNA 2008 - 2009

Opetushallitus kehitti Puhvi-kokeen 1990-luvulla Jyväskylän yliopiston viestintätieteiden laitoksen ja Äidinkielen opettajain liiton kanssa. Se on ollut valtakunnallisesti käytössä vuodesta 2000. Koe on vuosittain toteutettu yli 70 lukiossa ja siihen on osallistunut noin 700 opiskelijaa. Syksyllä 2007 koottiin kokeen uusi kehittämisryhmä.

Opetushallituksessa on uudistettu puheviestintätaitojen päättökoe. Nyt se on ensi kertaa toteutettavissa myös ammatillisessa peruskoulutuksessa. Tulevana lukuvuonna vuorovaikutustaitojen hallintaa pääsevät osoittamaan abiturienttien lisäksi myös ammatillisen peruskoulutuksen päättövaiheen opiskelijat. Vapaaehtoinen puheviestintätaitojen päättökoe kohdistuu ensimmäistä kertaa lähes koko ikäluokkaan. Koe on valtakunnallinen mutta koulukohtainen ja opiskelijoille vapaaehtoinen ja maksuton. Opiskelija saa siitä erillisen todistuksen.

Uudistettu päättökoe toteutetaan kaikissa niissä lukioiden ja ammatillisissa oppilaitoksissa, jotka haluavat tarjota opiskelijoilleen mahdollisuuden kokeen suorittamiseen. Kaksiosaisessa päättökokeessa arvioidaan opiskelijan puheviestintätaitoja sekä esiintymis- että ryhmäviestintätilanteissa. Kokeen tehtävät ja arviointikriteerit on kehitelty yhtä aikaa ammatillisten perustutkintojen perusteiden uudistamisen kanssa. Erityisesti esiintymistaitokoe on nyt muutettu siten, että se vastaisi entistä paremmin niitä esiintymistilanteita, joita opiskelijat kohtaavat jatko-opinnoissaan, työelämässä ja harrastuksissaan.

Kokeen suoritus aika on 8.12.2008 – 31.1.2009. Kokeen voi järjestää aikaisintaan 8. joulukuuta 2008 mutta poikkeustapauksissa myös myöhemmin keväällä.

Marraskuun alussa ilmestyvä koevihko **Puheviestintätaitojen päättökoe 2008 – 2009 sisältää kaiken tarvittavan informaation.** Se on tilattavissa hintaan 17 € (+toimituskulut 6 €) Opetushallituksen myyntipalvelusta myynti@oph.fi tai numerosta 040 348 7450. Koeviikkossa on tehtävien, arviointikriteerien ja -asteikon lisäksi koeohjeistus. Kokeesta annetaan oppilaalle todistus, joka on täytettävissä Opetushallituksen nettisivuilla (www.oph.fi/info/puhvi/todistus.pdf). Esiintymistehtävän uudet arviointikriteerit julkaistaan Opetushallituksen www.edu.fi-sivuilla (ammatillinen koulutus – yhteiset opinnot). Opetushallitus järjestää lokakuussa puheviestintätaitojen arviointikoulutuksen, mutta kurssi on jo täynnä. Uusiin koulutustarpeisiin pyritään löytämään ratkaisu. Opetushallituksesta voi pyytää myös apua kokeen toisen arvioijan löytämisessä.

Lisätietoja: opetusneuvos Pirjo Sinko, 040 348 7281 (pirjo.sinko@oph.fi).

4. TASA-ARVO-OPAS JULKAISTU

”Yhteiseen ymmärrykseen tasa-arvosta, Opas oppilaitoksen tasa-arvosuunnitelman laadintaan” on valmistunut keväällä. Oppaan suomenkielinen verkkoversio löytyy osoitteesta www.oph.fi/julkaisut/2008/tasa-arvo-opas.pdf. Painettu kirjanen on lähetetty kaikille koulutuksen järjestäjille sekä kaikkiin oppilaitoksiin. Tasa-arvolaki velvoittaa, että oppilaitoksissa on laadittava tasa-arvosuunnitelma yhdessä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajien kanssa. Opas on tarkoitettu helpottamaan tätä työtä ja avaamaan uusia näkökulmia oppilaitosten tasa-arvotyöhön.

Lisätietoja: opetusneuvos Annamajja Aro, 040 348 7776 (annamajja.aro@oph.fi)

5. KESTÄVÄ KEHITYS

Kestävän kehityksen edistämisen keskeisiä asioita ammatillisessa koulutuksessa esittelevä esite on päivitetty vastaamaan ammatillisen perustutkintojen peruste uudistusta sekä muita kestävä kehityksen edistämisen uudistuksia. Oppilaitoksen arkeen kehitetään jatkuvasti kestävä kehityksen työtä tukevia työkaluja. Näistä mittavin hanke on ammatillisen koulutuksen kestävä kehityksen verkkosivustojen valmistuminen marraskuussa. Opetushallituksen op-